

Skara Idrottsförening (SI).

Den 11 november 1900 bildades Skara Hantverkarens Gymnastik- och Atletklubb, i Skara Kakelfabrik. (SHGA)

Den 5 april 1901 ändrades namnet till Skara Atlet- och Idrotts Sällskap. (SAIS)

1912 gick Skara Sportklubb ihop med SAIS och antog namnet Skara Idrottsförening (SI).

1995 upphörde Skara IF med all idrottsverksamhet och IFK Skara upphörde helt, då Skara FC bildades, vars styrelse till större delen bestod av ledare från IFK Skara och de flesta spelarna i a-laget kom från SI.

Målsättningen var att 2000 gå upp i division II. 2011 spelar man fortfarande i div. IV

Skara IF:s A-lag, som 23 september 1956 spelade mot Örgryte IS inför en rekordpublik på 12.887 personer. SI fick stryk med 6 - 1.

Stående fr. v. Lennart "Kula" Andersson, Curt "Laxå" Andersson, Stig "Fröjeredarn" Pettersson, S-O Bergqvist, Eric "Kirre" Andersson, och Bengt Johansson. Knästående fr. v. Karl-Erik Svensson, Per Svensson, Sven "Jonte" Jonsson, Curt Lundgren och Carl "Kalle Dreck" Carlsson.

Glimtar ur det förgångna !

Den 11 november 1900 bildades Skara Hantverkarens Gymnastik- och Atletklubb i Skara Kakelfabrik. Den 5 april 1901 ändrades namnet till Skara Atlet- och Idrotts Sällskap. (SAIS)

Den 23 mars 1902 hade SAIS (allmänt kallad för Atleterna) sitt första framträdande på Skaras gamla teater. På repertoaren stod bl a tyngdlyftning, jonglering med vikter, tandatletik, brottning, akrobatik med volter, karusellsvängar och groteskproduktioner.

I augusti 1902 hölls även de första friidrottstävlingarna i Björkelund. Man tävlade i tre kast, tre hopp, brottning och distansfortlöpning $\frac{3}{4}$ mil. Denna tävling vanns av plåtslagaren Karl Grönlund (Malte Grönlunds farfar). Ett kuriöst faktum var att man glömde att dela ut segermedaljen. Först vid SI:s 60-årsjubileum – 1960, fick Grönlund sin medalj. Den 14 maj 1903 inköptes den första fotbollen för 14 kr. Medlemsavgiften var 10 öre/år. Idag skulle det motsvara ett inköpspris av 14.000 kr.

Under 1904 genomfördes den första velociped tävlingen i Skara.

Då en icke registrerade tävlingscyklister deltagit förbjöds klubben att anordna några mer cykeltävlingar. Samma år genomfördes det första träningspasset i fotboll på en oklippt klövervall. Spelarna var utrustade med en regelbok och mesta tiden gick åt till regeltolkning, då de flesta var helt obekanta med detta besvärliga och farliga spel. Enligt en artikel i Skara tidning hade fotbollen i Amerikas Förenta Stater under ett år orsakat 8 dödsfall och 543 varav 17 skadade för hela livet.

Tidningens reporter kände troligen inte till skillnaden på amerikansk fotboll och engelsk, som vi utövade i Sverige.

Redan 1906 spelade SI den första pokalmatchen i fotboll i Tidaholm mot TGIF, och Skara vann med 3 – 0. 1908 tog SAIS och åtta andra föreningar initiativ till bildandet av Västergötlands Idrottsförbund.

Den 25 september 1910 invigdes Trekantstadion, som låg vid S:t Larsgatans södra början.

1918 var SI med och bildade Västergötlands fotbollsförbund. Den första serien spelades samma år och den vanns mycket överlägset av Skara Idrottsförening.

1921 blev R. Cederstam fyrfaldig Skaramästare i spjut- och diskuskastning. Första grenen avsåg kast med bästa hand och andra grenen avsåg det sammanlagda resultatet för både bästa och sämsta hand.

Den 15 juni 1925 var Sven Högberg (bosättningsaffären) med i det stafettlag som satte ett västgötarekord på 4 x 100 meter.

Tiden var 46,4 sek, ett rekord som stod sig i 40 år.

1927 vann SI västsvenska fotbollsserien överlägset, och fick kvala till allsvenskan. Bortamatchen mot Stattena IF (Hälsingborg) förlorades med 1-2 och hemmamatchen slutade oavgjort 2 - 2. Därmed var drömmen om allsvensk fotboll i Skara grusad. Stig Ahlström blev 1929 skaramästare i 10-kamp. Han vann även häcklöpning, trestegshopp, grenhopp och mellan hopp. Cykelsektionen bildade 1930 en sportstugesektion som byggde en stor 1½-plans fritidsvilla med 20 sängplatser i Melldala vid sjön Lerdalälången. SI hade där en egen brygga och en segelbåt.

Den 29 maj 1932 invigdes Skaravallen under mycket högtidliga former. 1938 blev konditor Harry "Nocke" Svantesson skaramästare i viktlyftning.

1940 skrev Nockes bror Georg "Slampen" Svantesson SI- visan.

1939 vann SI västsvenskan. Enligt många "experter" var detta det bästa fotbollslag som någonsin funnits i Skara. Andra världskriget hindrade fortsatta framgångar.

Seminarieläraren Assar Duregård satte 1945 svenskt rekord i höjd 1.96 1953 startade ungdomssektionen hockeyspel på gamla "Ierhåla" där Statoil nu ligger. Sargen var endast 15 cm hög. Seniorerna spelade samma år några träningsmatcher på denna första "hockeyrink".

1953, den 18 oktober, satt SI-spelaren Leif Nordh på fotbollslandslagets reservbänk tillsammans med lagledaren Rudolf "Putte" Kock. Sverige mötte Norge på Råsunda och matchen slutade oavgjort 0 – 0. (Leif var med bland de första 16 som klarat provet för Svenska Fotbollförbundets teknikmärke i guld. Två av dessa fick vara med på landslagets träning på Bosön och den efterföljande banketten på Grand Hotells vinterträdgård.

Skara IF blev den framgångsrikaste föreningen i Sverige 1953 avseende avlagda teknikprov för brons-, silver- och guldmärket. Denna framgång berodde helt på ungdomsledaren, den pensionerade löjtnanten och skribenten George "Slampen" Svantessons insatser.

1954 deltog SI framgångsrikt i flertalet simtävlingar. Simsektionen bildade 1960 (?) Skara Simsällskap.

1955 lämnade hockeyspelarna SI och bildade Skara Ishockey Klubb.

1956 lämnade brottarna SI och bildade den självständiga brottarklubben BK Sana.

Den 23 september 1956 spelade SI mot Örgryte Idrottsällskap (en tidig seriefinal i div II) inför 12.888 betalande åskådare. Cirka 1.000 besökare fick entréavgiften 4 kr återbetald eftersom de fick släppas ut då risk för allvarliga trängsel skador förelåg.

1972 invigdes Skarahov, som från början var ett hastverk och byggdes helt i strid mot de två fotbollklubbarna IFK Skaras och SI:s önskemål. Inte ens läktaren placerades rätt. Några större fördelar har flytten inte inneburit för varken IFK eller SI. Inte heller Skara Fotboll Club, som bildades 1996, har haft några större framgångar på Skarahov. Nu återstår att se om den nya och mycket påkostade anläggningen, namnändrad till Sparbanken Arena, kommer att medföra en uppräckning för Skarafotbollen och friidrotten, som efter 38 år fått godkända tävlingsbanor.

Det roligaste minnet från invigningen av Skarahov 1972 var yrkesskolans byggelevers tack till Skara Kommun som löd: "Ett stort tack till Skara kommun för fribiljetterna till ståplatsläktaren, som vi fick för att vi byggde den fina sittplatsläktaren."

1996 upphörde IFK Skaras verksamhet helt. Samtidigt upphörde SI:s idrottsliga verksamhet. SI använde det startkapital på 10.000 kr, som Skara FC efterskänkte, till att skaffa en ny klubblokal på Skaraborgsgatan 29. Där finns protokoll och foton från föreningens 111-åriga historia arkiverade och/eller uppsatta. En del av alla priser är uppställda i bokhyllor.

Under åren 2007 – 2010 har SI, i samarbete med SIHF, genomfört sex idrottscaféer per år. År 2010 har bland andra Leif "Loket" Ohlsson, Ralf Edström, Leif Boork och IFK Skövdes handbollstränare Henrik Schneider medverkat som föredragshållare. Dessa idrottscaféer har varit välbesökta och mycket uppskattade. 2009 fick Skara Idrottsförening i uppdrag av Skara kommun att skriva ett kapitel i Skara Historia III om Skaraidrotten under 1900-talet. Detta arbete sker i samarbete med en kommitté från Skara Idrottshistoriska Förening. (SIHF)

Skara Idrottsförenings nuvarande styrelse: Leif Nordh, ordförande, Gösta Karlsson kassör och sekreterare, Olle Magnusson, Bengt Andersson, Carl-Erik Jonsson, Björn Birkoff och Bo Persson.

Skara Idrottsförening – SI – firade den 11 november 2010 sin 110-åriga tillvaro med en enkel festlighet i klubblokalerna.

Den mångkunnige sportjournalisten Lennart Persson kåserade då kring temat "Skarafotbollen igår, idag och i morgon".

SI förlorade under åren 1996 – 2008 många medlemmar. Ett trendbrott skedde 2009, då fick SI över 100 betalande medlemmar. Därutöver har föreningen av medlemmarna erhållit över 6.500 kr i gåvor. Det allvarligaste problemet är ekonomin och den höga medelåldern.

Vår förhoppning är att en ny förening tar över vårt namn och startar en ny verksamhet, så att vår intressanta och unika idrottshistoria kan föras vidare.

Fram till andra världskriget var Skara Idrottsförening länets mest framgångsrika förening i fotboll och friidrott och har under åren haft 21 olika verksamheter/sektioner. En förklaring till detta är att redan 1840 byggdes det första gymnastikhuset i Skara. Läroverkets gymnastik- och idrottsutbildning i Skara lockade skolungdomar från hela länet. En annan förklaring till de stora idrottsframgångarna är den omfattande fysiska träning och utbildning i "Lingiansk" gymnastik som utövades av militären på Axevalla hed.

Bandyplanen Norrbackagrytan, Skaraberg

Det var kris på bandyfronten i Skara nyåret 1950. Blidvädret ställde till problem och premiären, som var planerad till Nyårsdagen, gick om intet. Misstämningen spred sig.

Men optimismen skulle snart återvända. En av Skara IF:s mer kända bandyprofiler, Eric "Kirre" Andersson, tog en promenad på nyårsdagen och "hittade" en ny bandy bana.

Strax norr om Skara, i området Skaraberg vid gården Norrbacka, fanns ute på en åker ett lertag som använts av Skara tegelbruk på 40-talet. Lerhålan, som den allmänt kallades, hade formen av en rektangel och var vattenfylld på höstarna. Där fanns nu ett tunt istäcke och på tisdagskvällen var lagkamraterna ute och inspekterade "bandybanan". Den bedömdes vara 80x55 meter och optimismen spirade. Några köldgrader och banan skulle kunna invigas redan på Trettondagen, då man, enligt serieprogrammet, skulle möta KFUM Falköping.

I takt med att kvicksilvret sjönk, steg bandyhumöret. Det visade sig att banan blev 83x60 meter, efter att man grävt ur för ena målburen. Föreningen hoppades på stor publik. Någon parkering fanns inte, utan åskådarna uppmanades att ta en promenad på ungefär en kilometer.

I Skara Tidning kunde man läsa:

- Det blir en liten promenad, men dess längd bör inte avskräcka någon. Man skall gå Mariestadsvägen ut, men redan innan man kommer till barnhemmet leder en liten väg till vänster mot den nya idrottsarenan.

Invigningen blev dock inte vad man hoppats på. Tolv minusgrader och en bitande nordan gjorde att blott ett hundratal åskådare infunnit sig. Till råga på allt fick Skara stryk med 5-4, trots ledning med 4-1 efter en kvart och 4-2 i halvtid. Som lök på laxen brände hemmalaget två straffar.

Bandyn startade på 20-talet, då man spelade på Trekantsstadion, Skaras första idrottsplats. Så småningom började man använda ett lertag vid Skara gamla tegelbruk, alldeles i utkanten av staden vid Skaraborgsgatan. När tegelbruket lades ned var bandyspelarna hänvisade till Viktoriasjön, Där gick det inte att få ut ordentliga mått. Dessutom sköt en udde ut i sjön, vilket gjorde att ena sidlinjen gick i en båge. Till råga på allt var det strömt i ena kanten, vilket gjorde att isen var opålitlig. Det hände att en och annan bandyspelare fick sig ett ofrivilligt "vinterbad".

Lerhålan blev ett lyft för bandyn. Men det var också problem med Lerhålan som arena. Det fanns ingenstans att byta om. Eftersom den låg helt oskyddad på en åker och några meter under markytan, lade sig snön ofta i tjocka lager.

- Vi fick byta om hemma och sedan ta oss till Lerhålan. Vi spelade i golfbyxor, knästrumpor och keps.

Några skydd förekom inte. Själv åkte jag lättviktare, berättar Per-Erik "Putte" Erlandsson.

- Vi fick komma i god tid, då planen för det mesta behövde skottas. Vi var ofta genomsvettiga när matchen började och någon uppvärmning var inte nödvändig.

- En gång när vi spelade hade det töat några dagar. Isytan var bra, med den hade släppt i kanterna, minns Bertil Månsson, som växte upp ett stenkast från Lerhålan. Det såg ut som om isen låg och flöt. Men vi lade ut en landgång och matchen kunde spelas.

Vid ett tillfälle var isen ordentligt skrovlig. Då kunde man läsa i tidningen:

- Skara IF:s bandysektion ser gärna att ungdomarna under veckan tar banan i besittning och sliter så mycket som möjligt på den. Då kan ytan bli riktigt fin genom att en del skrovligheter slipas bort.

Dagens skaraborgska storlag, Villa BK, spelade på Lerhålan. Skara var utan chans och fick stryk med 5-1. Noteras bör att Villa på den tiden inte var Lidköpings bästa lag. Västerlund och Sjödalen var klart bättre. Villa spelade den gången i vita tröjor med ett svart V på bröstet. Likadana tröjor, men svarta med vitt V, använde Villa, när den nya Arenan invigdes på Annandagen 2009, då man mötte IFK Kungälv.

Skara IF sökte efter alternativ till Lerhålan. Ett försök gjordes att spola Skaravallen. Tjälens var dock dålig och när man skulle skrapa bort snön med en vägghyvel, gick det riktigt illa.

- Vägghyveln sjönk ner till underredet. Eftersom det inte fanns tillräckligt starka fordon att dra loss den med, fick man gräva ut den. Fotbollsplanen var förstörd för hela säsongen, berättar Karl-Eric "Kleck" Johansson.

Ett par år användes en grusplan framför auktionshallen vid slakteriet, Marknadslyckan. Men även där kunde det vara problem. Vid ett tillfälle var planen beredd för spolning. Men när man kom dit på kvällen, hade det hållits kreatursauktion på dagen. Planen var sönderkörd och söndertrampad, så någon spolning kunde inte ske.

Lerhålan användes till 1955. Sedan spelade man på Marknadslyckan, men säsongen 1957 blev den sista. Därefter har ingen bandyportfölj öppnats i Skara.

Lerhålan kom dock att användas under flera år framöver. I Skaraberg och det närliggande nyuppförda bostadsområdet Skarabostäder, som byggdes 1951-52, fanns det gott om ungdomar i tonåren. De intog Lerhålan som användes flitigt, främst till ishockey. Av de gamla kvarlämnade bandymålen gjordes ishockeyburar. Det hände till och med att isen ”spolades”. Man slog hål i isen vid kanterna och sedan ”hinkades” vatten upp och slogs ut på isen.

Alldeles intill Lerhålan bodde ett äldre par som hette Ramberg. Intill huset hade de en gårdspump. Den användes flitigt av ungdomar, som behövde fylla på vätskeförråden. Som service hade den gamla damen ställt ut ett dricksglas på brunnslocket.

Idag finns inga fysiska spår kvar av Lerhålan. Skara kommun behövde mark och området är idag bebyggt med villor. Dock finns gården Norrbacka kvar bland alla moderna hus.

Lennart Karlsson